

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

לג.

עין משפט נר מצוה

ששב א מ"י פ"ו מהל' ת"מ הל' ב סמג עשין יג טו"ע י"ד ס"י רמב"ם פ"ג הל' ב: ששב ב מ"י פ"ד מהל' נבירות הלכה ח: ששב ג (מ"י פ"ג מהל' ק"ט הל' ג) ש"ע י"ד סימן רמב"ם סעף ד כהנ"ה: ששה ד מ"י פ"ג מהל' ק"ט הלכה ד סמג עשין יח טו"ע א"ח ס"י פ"ה סעף ב: שבו ה ו מ"י פ"ו מהלכות ת"מ הל' ב ו סמג עשין יג טו"ע י"ד ס"י רמב"ם פ"ג מהל' ק"ט הלכה ד סמג עשין יח טו"ע א"ח ס"י פ"ה סעף ב: הלכה ו מ"י פ"ו טו"ע סעף ט: ששב ח מ"י פ"ו הלכה ג טו"ע סעף ט: ששב ט י מ"י פ"ו הלכה ט טו"ע סעף ט: ששב י מ"י פ"ו הלכה ט טו"ע סעף ט:

הגהות הב"ח
(א) גב' דל"כ נמצאת אמה כ"ו:

לענין רש"י
פריב"ן. מכיר קרוב.

מוסף רש"י

אין בעלי אומניות. העוסקים במלאכה אחרים (חולין ד:). מפניהם עומדים לנכדן כדי שיהו רגילים לנא (סו). חביבה מצוה בשעתה. נקיים אלו לנכדה (סו). מכשילן לעתיד לבא. שט"ס לא ירחיק לנס פניס לכהויל ודקן כהויל לא ירגילום לנא מפני הטומא (סו). מסווא. מוסק כמו בבתי גואי הא בבתי בראי. ממלאכה עשן ג' זקנים אלו לנכדה (סו). ולהשתקף אצלנו שודר למותו מן המוסק ולפני חלוקו ויאלא לחיות וגומל לנכדו ומת שם מניעת המוסק (שבת י). בכל מקום מותר להרהר. גבתי מורה (שבת טו). חוץ מבית המרחץ. לפי שדע עומד עיניו נמי לני. רבו המובהק. שרוב חממתו ממוט (ב"מ דג). לאו אדעתין. לא נמתי לני (ברכות כו). נקטינן. מסורת מלכותי מנהג מלכותי (שירובין ה). הרפתקי. מקיות (ר"ה טו). הדרור עבד להו. לנע מעט כאלו רוצה לעמוד (ש"ע לז).

מוסף תוספות

א. וינהי ליפני לעסוקין במלאכתו נמי שאין חייבין שאם אלו היו חייבין גם אותן היו רשאין. מוס' י"ל. ונראה דאפילו עסק במלאכתו לא מחייב כדארמין מה קימה שאין בה חסרון כ"ס

אין בעלי אומניות רשאין לעמוד בו. תימה מה לזון רשאי שיך דמשמע לאיכא איסורא וי"ל דמייירי בעוסקין במלאכה אחרים (ס) והשמה שיך לזון רשאים (מיהו ו"ל רשאים כמו חייבין כי היא דתנן בערכין פרק המקדים שדהו (דף כח:)) כמה רוצה אדם ליתן צפור זה לעולה אע"פ שאינו רשאי פ"י אע"פ שאינו חייב והשתא ניחא דמייירי שפיר בעוסקין במלאכה עלמין ט: שני חומשין. פ"י צוקונין לזון חומש הספר וי"מ משה חומשין יש בו כמו בשל תורה אשרי האיש (תהלים א) כאלו תערוג על אפיקי מים (שם מב) אך טוב לשראל (שם עג) תפלה למשה (שם ד) יאמרו גאולי (שם קו) לכל אחד מן הספרים אלו מסיים צאמן לנד מן האחרון שהוא סוף תהלים: [שמא בהן יושב ומהרהר בו]. לא היה ארץ לומר בהן דה"ה בשאר ד"מ אלא הא דקאמר הכי סודי ה' ליראוי (ד) כדליתא (ז) צ"ג דאמר ר' חייא יבא עלי אס לא הייתי מסתכל בצפר תהלים כו. מ"י: אין

להם אחינו אנשי מקום פלוני בואכם לשלום א"ר יוחנן מפניהם עומדים מפני תלמידי חכמים אין עומדים אמר רבי יוסי בר אבין (ז) בוא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה שהרי מפניהם עומדים מפני תלמידי חכמים אין עומדים ודלמא שאני התם דא"כ (ח) אתה מכשילן לעתיד לבא אמר מר יכול יעמוד מפניו מבית הכסא ומבית המרחץ ולא ר' חייא הוה יתיב בי מסחותא וחליף ואזיל רבי שמעון בר רבי ולא קם מקמיה ואיקפד ואתא אמר ליה לאבוה שני חומשים שניתו לו בספר תהלים ולא עמד מפני ותו בר קפרא ואמרי לה ר' (ט) שמואל בר ר' יוסי הוה יתיב בי מסחותא על ואזיל ר' שמעון בר רבי ולא קם מקמיה ואיקפד ואתא א"ל לאבוה שני שלישי שלישי שניתו לו בתורת כהנים ולא עמד מפני ואמר לו שמא בהן יושב ומהרהר מעמא דבהן יושב ומהרהר הא לאו הכי לא לא קשיא יהא בבתי גואי הא בבתי בראי ה"ג מסתברא (י) דאמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן יבבל מקום מותר להרהר חוץ מבית המרחץ ומבית הכסא דילמא לאונסיה שאני: יכול יעצים עיניו כמי שלא ראהו (יא) אמן ברשיעי עסקינן אלא יכול יעצים עיניו מקמי דלימטיה זמן חיובא דכי מטא זמן חיובא הא לא חזי ליה דקאים מקמיה ת"ל תקום ויראת תנא יאיווהי קימה שיש בה הידור הוי אומר זה ד' אמות אמר אביו לא אמרן אלא ברבו שאינו מובהק אבל ברבו המובהק ימלא עיניו אביו מבי הוה חזי ליה לאודניה דחמרא דרב יוסף דאתי הוה קאים אביו הוה רכיב חמרא וקא מסגי אגודא דנהר ולא רב מובהק אנא אמרו ליה (ב) לאו אדעתין: ר' שמעון בן אלעזר אומר מנין לזקן שלא ימריח ת"ל זקן ויראת: אמר אביו נקטינן דא"י מקיף חיי אביו מקיף רבי זירא מקיף רבינא הוה יתיב קמיה דר' ירמיה מדיפתי חלף ההוא גברא קמיה ולא מיכסי רישא אמר כמה חציף הא גברא א"ל דלמא ממתא מחסיא ניהו דגיסי בה רבנן: איסי בן יהודה אומר מפני שיבה תקום ואפילו כל שיבה במשמע: (ג) אמר ר' יוחנן הלכה כאיסי בן יהודה ר' יוחנן הוה קאי מקמי סבי דארמאי אמר כמה הרפתקי עדו עליהו דהני רבא מיקם לא (ד) קאי הידור עבד להו אביו יהיב ידא לסבי רבא משרד שלוחיה רב נחמן משרד גוזאי אמר אי לאו תורה כמה נחמן בר אבא איכא בשוקא א"ר אייבו אמר ר' ינאי אין

ומופתים: עדו עלין. עברו עליהם: אזני יהיב ידא לנסי. פושט ידו לוקנים כל כמה שעוצרים אכלו ונשענין עליו: רבא. היה שולח שלוחיו לפשוט להן יד אצל הוא עצמו לא: רב נחמן משרד גוזאי. סריסים שהיו תמיד לפניו לפי שהיה שר חתן הנשיא ואב צ"ד היו רגילין לעמוד לפניו משרמים להכות ולכוף מאן דלא זיית דינא וכשהיו זקנים עוצרים לפניו היה שולח הנך סריסים להחזיק צידם אצל הוא עצמו לא שלא לזולל בתורתו דלמר אזי לאו תורה כמה נחמן איכא בשוקא הלך אין חשיבותי בשביל עצמי אלא בשביל תורה. ואית דמפרשי אבני יהיב ידא לנסי מכבד עצמו זקנים ופושט להם ידו שישען הוא עליהם רבא משרד שלוחיה שילא לקרחתו לכבודו וכן רב נחמן וליתא דכל היכא דגרסי יהיב ידא להשען אחרים עליו קאמר ולא להשען הוא על אחרים כדלמר צפרק קמא דיומא (דף טו) ריש לקיש הוה סמי צירנדא אמת רבא בר חנה יהיב ליה ידא שישען ר' שמעון צן לקיש עליו וילא לשפת הגהר:

אף הידור שאין בו חסרון כ"ס. מוס' חולין נד: ב. חוב מתרגמינן רשו. רע"ב. כדמתרגמינן לא תהיה לו כנשה לא תהא ליה כרשיא. מוס' חולין נד: ג. כששאל רבי לרבי חייא למה לא עמד השיב לו יבא עלי. מוס' הל"ש.

יכול יהדרנו צממון. כדכתיב (ויקרא יט) לא תהדר פני גדול דמשמע צממון וכגון וול לא תהדר בריבו (שמות כג): מי לא עסקינן. כלומר מי לא משמע נמי אפילו נוקב מרגינתא שאומנות יקרה היא וממריך ליה למיקם ואע"ג דבטל ממלאכתו ואיכא חסרון כ"ס: מה ידור שאין צו ציטול מלאכה. דאין צממון או צביבד דברים ואין צממנו ציטול מלאכה: מה קימה שאין צה חסרון כ"ס. דהא אוקימנא דבשאין צה ציטול מלאכה עסקינן ותו לא שיך צה חסרון כ"ס: אף הידור שאין צו חסרון כ"ס. ועל כרחיך לא נכתב הידור אלא לדרוש כדלמרן למעוטי עמדה מרחוק ולמעוטי צית המרחץ כדלמרן: עומדין מפניהם. צביבא צבורים קאי כשעוצרים בתוך ירושלים: נמלאה מפשינן. שלא יעאלו עוד שיאמרו נצוים אנו צבנייהם ולאו משום חביבד מלוה הוה ואילו צני אדם הניכרים חשוצים צעיר ועסקים צמלות לא הוה למיקם מקמייהו: מחסותא. מרחץ כדמתרגמינן (בראשית מג) וירחץ ואסחי: שני חומשים. שני חמישיות של ספר שניתו לו מדרש אגדותיו: שני שלישי שלישי. שני חלקים של שלש הספר: מוסר כהנים. ספר ויקרא שניתו לו צרייתא של מדרש הספר: צהן היה מהרהר. וטרוד היה ולא הצין צעברך לפניו: צני גואי. מקום שצני אדם עומדים ערומים והא דר' שמעון ברבי צבתי צראי מקום שעומדים לנצוים דהתם מקום הידור הוא: ה"ג מסתברא. דר' שמעון ברבי צבתי צראי מרקאמר ליה צהן יושב ומהרהר: לאונסיה שאני. פעמים שהוא טרוד ומעיין (ט) צמעותמיה לפני נכסמו למרחץ וע"כ היא שגורה צפוי ולנו ומעיין צה צבית המרחץ: צרשיעי עסקינן. צממיה למה לי קרא אס ראה ועל עיניו הרי עבר על תקום והדרת: זמן חיוביה. צ"ל וירא. יש לך לירא מן היוצא היודע מחשבותין שאתה מצקט מחצולות להפטר ממזמות: שיש צה הידור. כבוד ונשיאות פנים שדבר גייכר הוא שצבילו עמד: צאיך גיכר. הנהר מפסיק ציניהם: ולא רב מופתים אנה. ואף על פי שאתם רחוקים יותר מד' אמות איציעי לנו למיקם: לאו אדעתין. לא נזכרנו לעמוד שהיינו טרודים: ואי מקיף. מצבד דרך אחרת שלא לעבור לפני הצבור: חיי. מאריך ימים: דגיסי צהו צרבנן. תמיד רגילים אכלס ולכס גכ צממנים כאליו הס מסה: (ט) צלע"ז פריב"ן. הרפסקי.

א. וינהי ליפני לעסוקין במלאכתו נמי שאין חייבין שאם אלו היו חייבין גם אותן היו רשאין. מוס' י"ל. ונראה דאפילו עסק במלאכתו לא מחייב כדארמין מה קימה שאין בה חסרון כ"ס

(א) [בכתיב נוסף: מלאכה, וכן כמון. ויהי כש"י וע"ר:] (ב) [חולין נד:] (ג) צבורים פ"ג מ"ג חולין נד:] (ד) חולין נד: פסקים סח: מנחות עב. ע"ש, (ה) [צ"ל ישמעאל יעב"ך. (וישין ציפה עיניה)] (ו) ע"ז מ: זכמים קב: שנת קב (רף י) ורף מ: ברטת נד: (ז) [יומא (ו) ו"ט:] (ח) [ברכות כו. ו"ט:] (ט) [בב"ב:] אמר אבי הלכה וכו', (י) [בכתיב ודפי"ר וכו':] קאים (י) [צ"ל צמעותמיה. (יעב"ך)] (י) ונגס כהמלך העמוד שלפניו (רש"י, ע"ש)] (מ) [בכתיב שני צ"ל להטריח את הצינור ואינו עובר לפני הצינור:] (ט) [צ"ל מלכות. (יעב"ך)] (ט) [וכן פרשי בחולין נד: ע"ש.] (ט) [וכן פרשי חולין נד: ד"ה אין וטוס' ערפין כח: ד"ה אומדין וטוס' מעמית י: ד"ה ד"ה א"ן.] (ט) [במס' ה"ה"ש:] (ט) [מלה"ס כה. ועין סוטה ד ע"ג.] (ק) [במס' ה"ה"ש נוסף: יהוה:] (ר) [פירשה לג.]

תוס' ר"י הזקן

ובטל ממלאכתו. רש שוה פירוטה באותה קימה. מה הידור. שיכול להדרו אפילו כשעושה מלאכה. אף קימה. שאם עשה מלאכה אינו מצוה לקום. ומה קימה שאין בה חסרון כ"ס. שהרי אין נותן לו ממנו. אין רשאין. פ"י"ש באלו טרפות [חולין נד, ב ד"ה אין] כשעוסקים במלאכה אחרים. ע"כ ולישנא דעוסקים במלאכה לא משמע מלאכה אחרים אלא משמע מלאכה עצמן, ופשיטה דעובדא ד"ה ונראה פתורא האלו טרפות נמי משמע שהיה עוסק במלאכה עצמו דקא קרי ליה פתורא כלומר שהיה שולחני, אע"פ שדקא שם ריש לפרש שהיה משתכר ובש"ל אחרים למחצה. ובי אינן רשאין, כלומר מצד החיוב והוא כמו אין חייבין, דלפ"י קשה אפילו הם במלאכה אחרים אמאי אין רשאין לשלמו לבעל הבית שכר בטולם. אלא דאי אין רשאין מצד החיוב קאמר, שהתורה לא צותה שיקומו מפני ת"ח בשעה שעוסקים במלאכה הילכך אין רשאין לעשות כן מפני מצות הידור והוא כמו אין חייבין. וכן תבין דעת הר"ם בת"ת פ"ו [ה"ב] שכתב ואין בעלי אומניות חייבים לעמוד מפני ת"ח בשעה שעוסקים במלאכתו. חומשים. מספר תהלים נחלק לחמשה ספרים. בתי גואי. שעומדים שם ערומים שאין שם הידור. רבו שאני מובהק הוא אם הוא גדול הימנו אפ"כ שלא למדו כלל או אם הוא פחות הימנו ולימור קצה, כמו שיבארין בסוף אלו מציאות. ורבו מובהק לא מקיף אלא כשלמד רוב חממתו ממנו. הוה קאי. דאין בידו שאם מקיף עליו את הדרן והולך בדרך אחר כדי שלא יטריחם מאריך ימים. דגייסי דעתם קרובה אצל החכמים והורגלו בכך ואינם מקפידים כשהולכים לפניהם בגילוי הראש. הלכה כאיסי. ומסתברא דאיסי לא פליג אדרי יוסי ותרויהו פליגי א"ח"ק דבעי זקנה. הלכך אפילו יניק וזכים, וכן דעת הר"ם [פ"ו ה"א]. הרפתקי. סבות וענינים. עדו. עברו. כמו ולא עדה עליו שחל [איוב כח, ח].

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

שע א מיי פ"ו מהלכות
מ"ת הל' ח סמג
עשין יג טו"ש"ע י"ד סימן
רמב סעף טו כה"ג"ה:
שעא ב מ"י פ"ו מהל'
ממרים הלכה ד'
טו"ש"ע י"ד סי' רמ סע"י
ז:
ג [טו"ש"ע י"ד סי' רמב
סע"י ז]:
ד מ"י פ"ו מהל' ממרים
הלכה ד' טו"ש"ע י"ד סי'
רמ סע"י ז:
שעב ה מ"י פ"י מהל'
טו"ש"ע י"ד סי' ה"ג:
הלכה יב ו' ט"ו ה"ג:
שעג ז מ"י פ"ו מהל'
מ"ת הלכה ד סמג
עשין יג טו"ש"ע י"ד סי'
רמב סעף ט:
שעד ז מ"י פ"י מהל'
מ"ת הלכה ט סמג
עשין פה טו"ש"ע י"ד סימן
רמב סעף ט:
שעה ח טו"ש"ע טס סי'
רמב סעף יא:
שעו ט מ"י פ"ו מהל'
מ"ת הלכה ו סמג
עשין יג טו"ש"ע י"ד סי'
רמב סעף ט:
שעה י מ"י טס טו"ש"ע
סס סעף יג:
שעה כ מ"י טס טו"ש"ע
סס סעף יד:
שעה ל מ"י פ"ו מהל'
פ"ו הלכה ג סמג
לאין זו טו"ש"ע א"ח סימן
ח סעף כ:

תורה אור השלם

1. וטוב לא יהיה לך שע
ולא יארך ימים בצל
אשר איננו ירא מפני
אלהים: קהלת ח ג'
2. מפני שיבה תקום
והדרת פני זון ויראת
מאלהיה אני יי:
ויקרא יט לב
3. והיה בצאת משה אל
האזל ויקמו כל העם
ויצבו איש פתח אהלו
ויביטו אחרי משה עד
באו האהלה:
שמות לג ח

תוס' ר"י הזקן

אפילו הכי לא נטרח
שחרית וערבית. מקמי
אבוך. ורבי יהודה היה
רבו שלמדו, כי היה
תני לרמי בריה הנשרפין
בנסקלין והיה תני ליה
נסקלין בנשרפין, כדאיתא
באלו הן הנשרפין
[סנהדרין פ. ב] ולעיל
[לב, א] מיהו לה בגמרא
אב גרוא. כמהלך. וחייב
לעמוד. ופסק הר"ם
[ממרים פ"ו ה"ד] כפשט
המירא דשמואל דמשמע
אפילו בנו רבו עומד
מפני אביו ואינו עומד
מפניו. שהומן גרמא.
כלומר שזמן קבוע לעשות
המצוה והזמן גורם
עשייתה.

אין תלמיד חכם רשאי לעמוד מפני רבו אלא שחרית וערבית.
תימה למה איקפיד רבא לעילט¹ שמה קמו מפניו שחרית
וערבית ולאו אדעתיה ונראה לפרש דדין זה אינו נוהג אלא בזמנים
הדרין צבית הרב למסתמא עמודו שחרית וערבית אבל תלמידים
אחרים חייבין לעמוד אפי' מאלה
פעמים ביום שמה יראה אחר ויחשדם
ואפילו אותם שדרין צבית הרב נמי
אס' צלו פנים חדשות לריבין לעמוד:
[אין ת"ח ב'] תימה וכי כל הני
דלעילא מייירי צלל קמו שחרית
וערבית וז"ל אינו רשאי אינו חייב
כדפי' לעיל² ט"י: **ואימא מורא**
משקלות. פירש בקונטרס גבי משקלות
כתיב (דברים כה) אכן שלמה ודק
יהיה לך וקשה ללל מלינו בשום מקום
דכתיב זהו מורא כהדיא³ ויש גורסים
מכשולות דכתיב (ויקרא יט) ולפני עור
לא תתן מכשול ויראת ואת א"כ מאי
משני פני פני גמר גבי מכשול נמי
כתיב לפני עור לא תתן מכשול וי"ל
לל דמי ט' דעמידה מפני זקן שייך לירא
מפני השם כדאמר (צ"ק דף מה): את
ה' אלהיך תירא לרבות ת"ח⁴ ור'
יחזק מפרש דמלינו מורא כמשקלות
כדאמר⁵ במדרש⁶ וזכר את אשר עשה
לך עמלק ואתה עיף ויגע ולא ירא
אלהים היינו נשציל המשקלות ועל
עון זה צל עמלק דזמר פרשת
משקלות כתיב וזכר את אשר עשה
לך עמלק כפרשת כי תלל והיינו
דכתיב כמשלי (א) מאזני מרמה
תועבת ה' ואכן שלמה לזנו וסמוך
ליה צל זדון ויצל קלון כלומר שעל
עון זה צל זדון וקלון של עמלק:
ותפילין

אין תלמיד חכם רשאי לעמוד מפני רבו
אלא שחרית וערבית כדי שלא יהיה כבודו
מרובה מכבוד שמים מיתבי⁷ ר' שמעון
בן אלעזר אומר מנין לזקן שלא יטריח ת"ל
זקן ויראת ואי אמרת שחרית וערבית בלבד
אמאי לא נטרח חיובא הוא אלא לאו כולי
יומא לא לעולם שחרית וערבית בלבד
ואפ"ה כמה דאפשר ליה לא נטרח אומר
ר' אלעזר כל ת"ח שאין עומד מפני רבו
נקרא רשע ואינו מאריך ימים ותלמודו
משתכח שנאמר וטוב לא יהיה לרשע
ולא יאריך ימים כצל אשר אינו ירא מלפני
האלהים מורא זו אינו יודע מהו כשהוא
אומר⁸ ויראת מאלהיך הרי מורא זו קימה
ואימא מוראת רבית ומוראת משקלות ר'
אלעזר פני פני גמר איבעיא להו בנו והוא
רבו מהו לעמוד מפני אביו ת"ש דאמר
ליה שמואל לרב יהודה⁹ שינא¹⁰ בקום מקמי
אבוך שאני רב יחזקאל דבעל מעשים הוה
דאפילו מר שמואל נמי קאים מקמיה אלא
מאי קאמר ליה הכי קאמר ליה זימנין
דאתי מאחורי קום את מקמיה ולא תיחוש
ליקרא דידי איבעיא להו בנו והוא רבו מהו
שיעמוד אביו מפניו ת"ש דאמר ר' יהושע
בן לוי אני אינו כדי לעמוד מפני בני אלא
משום כבוד בית נשיא טעמא דאנא רביה
הא איהו רבאי קאימא מקמיה יה"ק אני
אינו כדי לעמוד מפני בני ואפילו הוא רבאי רבאי דהא אנא אבוי אלא משום
כבוד בית נשיא איבעיא להו רבוב כמהלך דמי או לא אמר אבוי ת"ש
[א] ט"מא¹¹ וישוב תחת האילן וטהור עומד טמא טמא עומד תחת האילן
וטהור יושב טהור ואם ישב הטמא הטהור טמא וכן באבן המנוגעת ואמר
רב נחמן בר כהן זאת אומרת ירכוב כמהלך דמי ש"מ איבעיא להו מהו
לעמוד מפני ספר תורה ר' חלקיה ור' סימון ור' אלעזר אמרי קל וחומר
מפני לומדיה עומדים מפניה לא כל שכן ר' אלעי ור' יעקב בר זבדי
הווי יתבי חליף ואזיל ר' שמעון בר אבא וקמו מקמיה אמר להו הדא
דאתון חכימי ואנא חבר ועוד כלום תורה עומדת מפני לומדיה סבר לה
כר' אלעזר דאמר ר' אלעזר אין ת"ח רשאי לעמוד מפני רבו בשעה
שעוסק בתורה¹² לייש עלה אביי: ³ והביטו אחרי משה עד בואו האהלה ר'
אמי ור' יצחק נפחא¹³ חד אמר לגנאי וחד אמר לשבח מאן דאמר לגנאי
כדאיתא מ"ד לשבח אמר חזקיה אמר לי ר' חנינא בריה דר' אבהו א"ר אבהו
א"ר אבדימי דמן חיפא¹⁴ כחכם עובר עומד מלפניו ד' אמות וכיון שעבר ד' אמות
יושב יאב ב"ד עובר עומד מלפניו מלא עיניו וכיון שעבר ד' אמות יושב ג' נשיא
עובר עומד מלפניו מלא עיניו ואינו יושב עד שישב במקומו שנאמר
והביטו אחרי משה עד בואו האהלה: ¹⁵ כל מצות עשה שהזמן גרמא
וכו': ת"ר איזוהי מצות עשה שהזמן גרמא סוכה ולולב שופר וציצית
ותפילין

מכבוד שמים. שהרי פני יוצרו אינו מקבל אלא שחרית וערבית
הלכך מי שעומד מפני רבו שחרית רבו שחרית אינו רשאי לעמוד מפניו אלא
ערבית: **אמאי לא.** מאי טרחא איכא אורחא דמילתא הוא: **לא**
יטרח גרסיין: וטוב לא יהיה לרשע. אין טוב אלא תורה¹⁶ שנאמר
כי לקח טוב אלמא תלמודו משתכח
ולא יאריך ימים אלא כלל מה טעם
לפי שאינו ירא מלפני ה' ומורא זו
קימה היא כדמפרש ואזיל: **מוראם**
רבי. דגבי רביה נמי כתיב (ויקרא
כה) אל תקח מאלתו וגו' ויראת וכן
גבי משקלות (דברים כה) אכן שלמה
ודק וכו': **פני פני גמר.** כתיב הכל
מלפני וכתיב התם (ויקרא יט) מפני
שיבה: **והוא רבו.** הבן רבו של אביו:
מקמי אבוך. ואלע"ג דרב יהודה
רביה דרב יחזקאל אבוי הוה כדאמר¹⁷
לעיל (דף ג.) אבא לא תמניא הכי:
אלא מאי קאמר ליה. אמאי לריב
לאזוהייה חי לאו למינף מינה הוראה
צעלמא דלף על פי שהוה רבו חייב
לעמוד מפניו: **אני אינו כדי לעמוד**
מפני בני. קס"ד דה"ק אני רבו של
בני ולא הייתי כדי לעמוד מפניו אלא
מפני שנחתקן כנשיא ודקאמר אני
אינו כדי ש"מ דאילו היה כדי שהיה
תלמידו הוה ליה למיקס: ה"ק.
כלומר אינו כדי דקאמר לאו משום
גדולת תורה הוא אלא מפני שהוה
אביו קאמר דאין אב כדי לעמוד
מפני הבן: **רכוב כמהלך דמי.** רבו
רכוב כמהלך דמי ורביך לעמוד מפניו:
או לאו. כמהלך דמי אלא כיושב
ה"ג להך דרייתא דת"ח והא קא יתיב:
הסם האילן וטהור עומד טמא טמא
עומד הסם האילן וטהור יושב טהור
ואם ישב הטמא הטהור עומד טמא וכן
באבן המנוגעת. ויליף לה מקרא דאין
מזורע מטמא טהור הנכנס עמו
להלל אלא א"כ יושב המזורע. ורישא
דברייתא הכי איתא מחוץ למתנה
מושב¹⁸ מושבו טמא מכאן אמרו הטמא
יושב תחת האילן כו': **טמא עומד**
הסם האילן וטהור יושב טהור.
דישיבת טהור לא מהני מידי אלא
ישיבת טמא: **וכן באבן המנוגעת.**
ואדם נושאה תחת האילן וטהור יושב
תחת האילן לא נטמא הטהור עד
שישב נושא האבן ואם ישב נושא האבן
נטמא הטהור ואפי' הוא עומד: **ואם**
אומרים. מדקמי וכן באבן המנוגעת:
רכוב כמהלך דמי. ללאו בתריה דידיה
אזלין אלא בתר צהמה הנושאתו דהא
הכא לא בתר אבן אזלין אלא בתר
אדם הנושאה אזלין דאי בתריה דידיה
אזלין אפילו לא ישב נושאה נטמא
הטהור דהא איהי מיתב יצבא במיקו

א) [לעיל ג:]. ב) [צריף
וברא"ש ובע"י טקף:
מקום. ועיין גירסת רש"י
במגילה ה' ע"א ד"ה
מבעטן]. ג) [עמי"ש על
הגלין חגיגה טו:].
ד) נגעים פ"ג משנה ז'
ו) [ג"רש שכן] ברכות
כה. תוספתא דנגעים פ"ו
ה"ה מ"כ פ' מורע פרק
יג, ט) [מכות כג: ע"ש,
ו] ברכות יג: טו. כב.
מעטת כט: לקמן על:
ה"ה מ"כ פ' מורע פרק
יג, ט) [מכות כג: ע"ש,
ד: כ:]. ז) [שקלים פ"ה
ה"ה ח] עירובין ט. ברכות
כ: תוספתא דקדושין פ"א
ה"ה ע"ש [וע"י מש"כ
לעיל פטו:]. ח) [ברכות
ה"ה]. י) [נדה ט"ס וז"ל
מאזי נדק האמור כפרשת
קדושים [ויקרא יט. ג.].
ט"ו]. יא) [ירושלמי סוף
במורה ה"ג ג' ושלש פ"ה
ה"ה ג. ט) [פרשת כי תשא,
טו:]. יב) [דף ג:]. יג) [בבבא
ד"ה א"ן]. יד) [מס' סו"ן
דעמיה"ה]. טו) [מנחות
פרשת כי תשא סימן ט].

גליון הש"ס

גמ' יושב תחת האילן
וטהור בר. ע"י יצמט דף
קג ע"ב מ"ה סי' כו' כהנ"ס:

הגהות הגר"א

[א] גמ' טמא יושב בר.
ע"י כהנ"ס המנהל דברכות
דף כ:

מוסף רש"י

שלא יטריח. אס' יכול
לכת דק לחמתו של עימיד
אין הצנור (ועיל רב.).
מורא זו קימה. כבוד
תמיס (חגיגה ה.). פני
דברייתא הכי איתא מחוץ למתנה
מושב¹⁸ טמא עומד תחת
האילן. ולא נושא את
הסם קאי. דמת לא שג
עומד ולא שג יושב ולא
שג הויך אהל הוא. וגבי
מזורע קמי לה בת"כ דגלי
ציה דתמנא ישיבה דכמי
דדי ישב מחוץ למתנה
מושב (ברכות כה.). לייט
עלה אביו. כל שסמך
על זה (לקמו טא.).

מוסף תוספות

- א. שהיו מקפידין אפילו
בסעודה. מוס' הרא"ש.
- ב. לא בפרשת קדושים
ולא בפרשת כי תשא. מוס'
ר"י ג. ומורא רבן כמורא
שמים. מוס' הרא"ש וכן
הו' תמוס' דפסו"ה.
- ד. שלא היית הווי
במשקלות. מוס' הרא"ש.

א) סורה עומדת מפני לומדיה. בתמיה לפי שעסקים בדבר הלכה
היו קרי להו לדידהו תורה ע"מיה ולידיה קרי לומדיה: לייט עלה אביו. ראו כמה עדים שוקיו כמה לוארו שמן הכל משלנו: **עומד מלפניו.**
משמתחיל לזכס לתוך ארבע אמות ואינו יושב עד שיעבור הימנו ארבע אמות השניות: **שנאמר** והביטו אחרי משה. ומשה נשיא היה:
ותפילין